

1875

45
14da
júni

3. þ. m., að allsstaðar þar sem kláðinn er, skuli halda fjenu í sterkri heimagæzlu unz það er allæknað, og unz þetta eptir að hinar fyrirskipuðu tvær baðanir hafa fram farið, er sannað með nýjum skoðunum undir umsjón dýralæknisins eður öðru eptirliti, sem kann að verða fyrir skipað, og fjáreigendurnir þar eptir hafa fengið leyfi yfirvaldanna til að sleppa fje sínu úr hinni sterku gæzlu.

Frá Borgarfjarðar- og Árnessýslum hef jeg ekki enn fengið neinar skýrslur um fjárskoðanirnar, síðan jeg sendi herra landshöfðingjanum hina síðustu skýrslu mína, dags. 6. f. m., en eptir því, sem jeg gat til spurt á embættisferð minni til Mýra- og Borgarfjarðarsýslu, og eptir því sem hlutaðeigandi sýslumaður þá skýrði mjer frá, hefur ekki nýlega orðið kláðavart við skoðanirnar í Borgarfjarðarsýslu, nema á Efstabæ í Reykholtssdal, sem er sá bær, sem um er getið í fyrnefndri skýrslu minni að skornar hefðu verið 116 fullorðnar kindur eptir fyrirmælum amtsins. Eptir skýrslu, er jeg síðar meðtók frá sýslumanninum, hafði niðurskurður þessi ekki átt sjer stað, en þegar jeg skrifaði hina umgetnu skýrslu mína, hafði jeg engan grun um annað, en að niðurskurður þessi fyrir nokkru síðan væri um garð genginn, og þessi ætlun mín var byggð á þeirri skýrslu sýslumannsins, er fylgdi með brjefi mínu til yðar, hávelborni herra, þar sem sýslumaðurinn skýrir frá, að hann sjálfur hafi farið til ofanefnds bæjar, gjört hinar nauðsynlegu ráðstafanir til niðurskurðarinnar og látið virða hinar umgetnu 116 kindur; en án þess sýslumaðurinn fengi af því að vita, fyr en að nokkrum tíma liðnum, hafði niðurskurðurinn eigi fram farið, heldur hafði fjáreigandinn verið farinn að lækna fje sitt, og hefur því verið áfram haldið, en fjeð haft undir sterku eptirliti á kostnað fjáreigandans, svo eigi geti öðru fje verið af því hætta búin.

Þó heilbrigðisástand sauðfjárins í Borgarfjarðarsýslu þannig virðist vera nokkurn veginn viðunandi og mun geta orðið alltryggilegt, þegar húið er að bæða allt fje, sumt tvisvar en sumt einu sinni, eins og verið hefur fyrirskipað, bera menn fyrir vestan Hvítá hinn mesta ótta fyrir hættu og útbreiðslu fjárkláðans þaðan; þess vegna hefur verið settur vörður meðfram Hvítá með tilstyrk Norðlendinga, og hefur amtið fyrir sitt leyti samþykkt vörð þenna eptir beiðni, sem komið hefur frá sýslunefndunum í Mýra- og Dalasýslu og frá fundi í hinni fyrnefndu sýslu og í tilefni af beiðni frá Snæfellsnessýslu, sem að visu ekki nefnir heinlínis Hvítárvörð, en amtsráð Vesturamtsins hefur ákveðið að greiða skyldi úr jafnaðarsjóði Vesturamtsins tiltölulegan hluta á móts við Norður- og Austuramtið (og ætla jeg í þessu tilliti að leita samkomulags við hlutaðeigandi amtmann) af þeim helmingi varðkostnaðarins, sem eptir tilsk. 4. marz 1871, 5. gr. á að greiðast úr jafnaðarsjóðnum, þegar verðir eru skipaðir á kostnað fleiri amta, en þar eð vörður þessi ekki álfzt að geta orðið nægilega tryggilegur, hefur einnig verið fyrirskipuð heimagæzla sauðfjárins í Borgarfjarðarsýslu á þessu sumri.

46
14da
júni

Brjef landshöfðingja (til sýslunefndanna í Suður- og Norður-Múlasýslum).

Undir eins og öskufall það, er átti sjer stað 29. marz þ. á. um fleiri hreppa í Múlasýslum, frjettist til Kaupmannahafnar, gengu nokkrir menn þar í nefnd til að safna gjöfum handa þeim, er orðið höfðu fyrir skaða af jarðeldi og öskufalli hjer á landi.

Þessi nefnd hefur með síðasta pósti sent mjer af gjöfum þeim, sem þegar voru komnar inn, áður en póstskipið fór frá Kaupmannahöfn, 10,000 krónur, og falið mjer á hendur að skipta þessum peningum milli sveita þeirra, er hafa orðið fyrir skaða eptir þeim skýrslum, sem eru fyrir hendi. Eptir að jeg nú með brjefi frá 1. þ. m. hef meðtekið skýrslur þær, sem hlutaðeigandi sýslumenn hafa sent amtinu, hef jeg ákveðið að gefa hinni heiðruðu sýslunefnd ráð á helmingi hinnar nefndu upphæðar eða 5000 krónum,

til að afstýra hælari því, er vosir yfir, með því að úthluta peningunum til þeirra manna í sýslunni, sem í svipinn þurfa mestar hjálpar við. Þar hjá skal jeg mælast til þess, að sýslunefndin útvegi hinar nákvæmstu skýrslur um, hve mikill skaðinn sje í hverri sveit, og sendi mjer þær með tillögum um, hvernig sje því, er síðan mun koma inn til að hjálpa þeim, er orðið hafa fyrir skaða af eldgosunum, verði haganlegast varið og skipt milli hinna nauðstöddu. Þar sem jeg vona að fá þegar með næsta pósti nýja sendingu frá nefndinni í Kaupmannahöfn af gjöfum þeim, sem koma inn, væri mjer kært að fá, ef mögulegt er með sama pósti með gufuskipinu frá Berufirði, þessar skýrslur og tillögur, og mun það þar að auki, eins og hægt er að sjá, vera áriðandi, að þær komi hingað svo snemma, að þær verði fyrir hendinni, meðan alþingi er átt hjer í sumar.

Jeg býst við að fá sem fyrst viðurkenningu sýslunefndarinnar fyrir að hafa tekið við 5000 krónum þeim, sem að ofan er getið, og sendar munu verða hjeðan með fyrsta norðanpósti, og að nefndin á sínum tíma sendi mjer nákvæma skýrslu um og skilagrein fyrir, hvernig sje þessu hefur verið varið.

Brjef landshöfðingja (til beggja amtmanna).

Til þess að reglugjörð sú fyrir hreppstjóra sem 52. grein 4. tölul. sveitastjórnartilskipunarinnar frá 4. maí 1872 getur um, að landshöfðingi skuli láta út ganga, geti orðið sem fullkornust, hef jeg álitid það hentugt að semja bráðabirgðafrumvarp til hennar og leita álitu lögfróðra manna um það, fyr en það frumvarp til reglugjörðar, er leggja á fyrir amtsráðið, er fullsamið.

Jafnframt því nú að senda yður herra amtmaður nokkur exemplör af þessu frumvarpi skal jeg biðja yður að beiðast um það álits sjerhvers sýslumanns, er undir yður er skipaður, og þar eptir með síðustu póstferð þ. á. senda mjer öll álitin með ummælum yðar, til þess að hið endilega frumvarp til reglugjörðarinnar verði samið að vetri og afgreitt til amtsráðanna með fyrsta eða öðrum pósti að ári.

Það hefur ekki verið álitid nauðsynlegt að prenta ástæður með frumvarpinu. Einungis í einstökum atriðum t. a. m. í 12. grein um úrskurð reikninga hreppstjóra, hefur frumvarpið vikið frá því, sem álitu má lög eða venju, og ælla jeg, að það sje hverjum lögfróðum manni hægt með því að hera ákvarðanir þær, sem stungið hefur verið upp á, saman við lagastaði þá, sem vitnað er til, og erindisbrjef hreppstjóra frá 24. nóvbr. 1809 að sjá, hvað hefur verið haft við að styðjast, þá er frumvarpið var samið. Fleiri lagaákvörðunum hefur verið sleppt með vilja sumpart af því, að þær þóttu of sjerlegs eðlis t. a. m. um selaveiðar og sumpart af því, að þær snerta meira umboðsmenn sýslumanna á kaupþunum en hreppstjóra, svo sem tilsjón með, að lögum um siglingar til landsins (fiskiveiðar út- lendinga), um gjöld, er hvíla á verzluninni, (lestagjald og vínfangagjald) og um skrásetningu og mælingu skipa, verði fylgt fram; en það er sjálfsagt, að það megi taka þær og aðrar ákvarðanir, sem þykir við eiga eður nauðsynlegt að hafa í reglugjörð fyrir hreppstjóra, inn í hið endilega frumvarp. — Með tilliti til þess, að frumvarp þetta er töluvert lengra en erindisbrjef hreppstjóra frá 1809, þó hjer hafi orðið að sleppa miklum köflum úr erindisbrjefinu, er nú einungis viðkoma hreppsnefndum, skal jeg taka fram, að það leiðir af því, hvað landið er strjálbyggt og illt yfirferðar, að hreppstjóri opt jafnvel í mikilvægum mál- efnum verður að beita valdi því, sem lagt er framkvæmdarstjórninni í hendur án þess að geta leitað leiðbeiningar eður fyrirmæla sýslumanns. Einkum er þetta augljóst, þegar um glöepamál er að ræða, þar sem það er svo einkar áriðandi, að valdstjórnin bregði fljót við og með snörpum og öruggum aðförum, taki öll ráð af glöepamanninum til að koma